

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

II. ÚS 567/2020-9

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 15. decembra 2020 v senáte zloženom z predsedu senátu Ľuboša Szigetiho, zo sudkyne Jany Laššákovej a sudcu Petra Molnára (sudca spravodajca) predbežne prerokoval ústavnú sťažnosť [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED] zastúpeného advokátom JUDr. Jánom Foltánom, SNP 708, Galanta, vo veci namietaného porušenia jeho základného práva podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a práv podľa čl. 6 ods. 1 a ods. 3 písm. c) a d) Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením Okresného súdu Košice I sp. zn. 10 Nt 25/2019 z 2. júna 2020 a uznesením Krajského súdu v Košiciach sp. zn. 4 Tos 71/2020 zo 14. júla 2020 a takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť [REDACTED] o d m i e t a .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť a skutkový stav veci

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 26. októbra 2020 doručená ústavná sťažnosť [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED]

████████████████████ (ďalej len „sťažovateľ“), zastúpeného advokátom JUDr. Jánom Foltánom, SNP 708, Galanta, vo veci namietaného porušenia jeho základného práva podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práv podľa čl. 6 ods. 1 a ods. 3 písm. c) a d) Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) uznesením Okresného súdu Košice I (ďalej len „okresný súd“) sp. zn. 10 Nt 25/2019 z 2. júna 2020 (ďalej len „uznesenie z 2. júna 2020“) a uznesením Krajského súdu v Košiciach (ďalej len „krajský súd“) sp. zn. 4 Tos 71/2020 zo 14. júla 2020 (ďalej len „uznesenie zo 14. júla 2020“).

2. Z obsahu ústavnej sťažnosti a jej príloh vyplýva, že sťažovateľ bol rozsudkom okresného súdu sp. zn. 5 T 15/2011 z 21. novembra 2011 v spojení s rozsudkom krajského súdu sp. zn. 4 To 17/2012 z 23. mája 2012 odsúdený pre zločin vraždy podľa § 145 ods. 1 a ods. 2 písm. c) zákona č. 300/2005 Z. z. Trestný zákon v znení neskorších predpisov (ďalej len „Trestný zákon“) a bol mu uložený nepodmienečný trest odňatia slobody vo výmere dvadsaťdva rokov. Sťažovateľ doručil 10. júna 2019 okresnému súdu návrh na povolenie obnovy konania v uvedenej trestnej veci, ktorý odôvodnil tým, že bol odsúdený na základe nedostatočne zisteného skutkového stavu v prípravnom konaní, kde ho dôkazy produkované v prípravnom konaní, ako aj v konaní pred súdom značne znevýhodnili, pričom na ozrejmienie skutkového stavu je pripravený opísať celý priebeh skutku, tak ako sa naozaj stal. Okresný súd uznesením z 2. júna 2020 návrh sťažovateľa na povolenie obnovy konania zamietol s odôvodnením, že nezistil podmienky obnovy konania v zmysle § 394 zákona č. 301/2005 Z. z. Trestný poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej len „Trestný poriadok“). O sťažnosti sťažovateľa podanej proti tomuto uzneseniu okresného súdu, v ktorej sťažovateľ uviedol ako novú skutočnosť svoje priznanie, že bol na mieste činu, a tiež informáciu o osobách, ktoré sa mali tiež na mieste činu nachádzať, rozhodol krajský súd uznesením zo 14. júla 2020, ktorým ju podľa ustanovenia § 193 ods. 1 Trestného poriadku zamietol.

3. V podanej ústavnej sťažnosti sťažovateľ dôvodí, že označenými rozhodnutiami okresného súdu a krajského súdu, ktorými bol jeho návrh na povolenie obnovy konania zamietnutý, boli porušené jeho označené práva. Poukazujúc na relevantnú právnu úpravu

obsiahnutú v ustanoveniach § 393 a nasledujúcich Trestného poriadku, ako aj na judikatúru všeobecných súdov, argumentuje, že novou skutočnosťou, ktorá nebola konajúcemu súdu skôr známa, je ním poskytnutá informácia, že sa na mieste činu nachádzal a spolu s ním aj ďalšie dve špecifikované osoby, pričom je ochotný vysvetliť, kto a akú úlohu z týchto osôb zohral na mieste činu, avšak až po povolení obnovy konania. Sťažovateľ dôvodí, že na mieste činu boli nájdené vlasy (na nahom tele obeť a za jej nechtami), ohorok a gumička do vlasov, ktoré boli expertízou vyhodnotené, že patria osobe ženského pohlavia, avšak nepatria obeť, pričom v prípravnom konaní nebola vykonaná DNA analýza porovnania nájdených vlasov s vlasmi špecifikovanej vypočutej svedkyne, o ktorej sťažovateľ v návrhu na povolenie obnovy konania tvrdil, že sa tiež nachádzala na mieste činu. Podľa sťažovateľa aj opätovným výsluchom tejto svedkyne spolu s vykonaním označenej DNA analýzy by bolo možné zistiť nové skutočnosti a dôkazy, súdu skôr neznáme, ktoré by mohli odôvodniť iné rozhodnutie o vine a treste sťažovateľa. Podľa mienky sťažovateľa sa oba konajúce súdy, ktorých rozhodnutiami bol sťažovateľov návrh na povolenie obnovy konania zamietnutý, s takto uvádzanými relevantnými argumentami sťažovateľa nevysporiadali, čím došlo podľa vyjadrenia sťažovateľa k porušeniu všetkých jeho v ústavnej sťažnosti označených práv.

4. Na základe uvedeného sťažovateľ žiada, aby ústavný súd o jeho veci rozhodol nálezom, ktorým by vyslovil porušenie jeho základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a jeho práv podľa čl. 6 ods. 1 a ods. 3 písm. c) a d) dohovoru uznesením okresného súdu z 2. júna 2020 a uznesením krajského súdu zo 14. júla 2020, zrušil predmetné uznesenie krajského súdu a priznal tiež sťažovateľovi náhradu trov právneho zastúpenia.

II.

Východiskové ústavnoprávne normy

5. Podľa čl. 124 ústavy je ústavný súd nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti.

6. Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy rozhoduje ústavný súd o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

7. Podľa čl. 140 ústavy podrobnosti o organizácii ústavného súdu, o spôsobe konania pred ním a o postavení jeho sudcov ustanoví zákon. Týmto zákonom je zákon č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení zákona č. 413/2019 Z. z. (ďalej len „zákon o ústavnom súde“).

8. Ústavný súd podľa § 56 ods. 1 zákona o ústavnom súde každý návrh na začatie konania predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon v § 9 neustanovuje inak. Pri predbežnom prerokovaní návrhu ústavný súd zisťuje, či dôvody uvedené v § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže na predbežnom prerokovaní bez ústneho pojednávania uznesením odmietnuť návrh na začatie konania: a) na prerokovanie ktorého nemá ústavný súd právomoc, b) ktorý je podaný navrhovateľom bez zastúpenia podľa § 34 alebo § 35 a ústavný súd nevyhovел žiadosti navrhovateľa o ustanovenie právneho zástupcu podľa § 37, c) ktorý nemá náležitosti ustanovené zákonom, d) ktorý je neprípustný, e) ktorý je podaný zjavne neoprávnenou osobou, f) ktorý je podaný oneskorene, g) ktorý je zjavne neopodstatnený.

III.

Posúdenie veci ústavným súdom a jeho závery

9. Sťažovateľ v ústavnej sťažnosti namieta porušenie svojich označených práv rozhodnutiami okresného súdu a krajského súdu, ktorými mi bol zamietnutý jeho návrh na povolenie obnovy konania vedeného pôvodne pred okresným súdom pod sp. zn. 5 T 15/2011, čo sťažovateľ zdôvodňuje tvrdením, že vo svojom návrhu na povolenie obnovy konania označil skutočnosti súdu skôr neznáme, ktoré podľa jeho presvedčenia

v spojení s inými dôkazmi vykonanými v predmetnom trestnom konaní môžu odôvodniť iné rozhodnutie o jeho vine a treste. Sťažovateľ je toho názoru, že mu konajúce súdy na ním predstreté argumenty o splnení zákonných predpokladov k povoleniu obnovy konania neposkytli relevantnú odpoveď.

K namietanému porušeniu základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práv podľa čl. 6 ods. 1 a ods. 3 písm. c) a d) dohovoru uznesením okresného súdu z 2. júna 2020

10. Systém ochrany základných práv a slobôd zaručených ústavou a ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich zo záväznej medzinárodnej zmluvy je založený na princípe subsidiarity, ktorý určuje aj rozsah právomoci ústavného súdu pri poskytovaní ochrany základným právam a slobodám, resp. ľudským právam a základným slobodám vo vzťahu k právomoci všeobecných súdov (čl. 127 ods. 1 a čl. 142 ods. 1 ústavy), a to tak, že všeobecné súdy sú primárne zodpovedné za výklad a aplikáciu zákonov, ale aj za dodržiavanie základných práv a slobôd, resp. ľudských práv a základných slobôd (čl. 144 ods. 1 a 2 a čl. 152 ods. 4 ústavy). Všeobecné súdy sú tak ústavou povolané chrániť nielen zákonnosť, ale aj ústavnosť. Preto je právomoc ústavného súdu subsidiárna a nastupuje až vtedy, ak nie je daná právomoc všeobecných súdov (II. ÚS 13/01, I. ÚS 107/2019). Vychádzajúc zo svojej judikatúry vo vzťahu k námietkam týkajúcim sa prvostupňového uznesenia okresného súdu z 2. júna 2020, ústavný súd konštatuje existenciu procesnej prekážky brániacej prerokovaniu tejto časti ústavnej sťažnosti, ktorou je nedostatok právomoci ústavného súdu. Trestný poriadok zakotvujúci inštitút sťažnosti poskytuje priestor aj na uplatnenie námietok týkajúcich sa pochybení konajúceho súdu potenciálne predstavujúcich zásahy do základných práv a slobôd. Rozhodovanie o tomto opravnom prostriedku patrí vždy druhostupňovému súdu. Sťažovateľ disponoval možnosťou uplatniť svoje námietky o prípadnom pochybení prvostupňového súdu prostredníctvom podanej sťažnosti, ktorú aj využil. Ochranu jeho základnému právu zaručenému ústavou a právam zaručeným dohovorom bol oprávnený a zároveň povinný poskytnúť krajský súd. Táto skutočnosť vylučuje právomoc ústavného súdu preskúmať námietky sťažovateľa uplatnené proti označenému uzneseniu okresného súdu. Ústavný súd preto rozhodol o odmietnutí tejto

časti ústavnej sťažnosti podľa § 56 ods. 2 písm. a) zákona o ústavnom súde pre nedostatok právomoci na jej prerokovanie.

K namietanému porušeniu základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práv podľa čl. 6 ods. 1 a ods. 3 písm. c) a d) dohovoru uznesením krajského súdu zo 14. júla 2020

11. V zmysle judikatúry ústavného súdu za zjavne neopodstatnenú sťažnosť možno považovať takú sťažnosť, pri predbežnom prerokovaní ktorej ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného práva alebo slobody, realnosť ktorej by mal preskúmať po jej prijatí na ďalšie konanie (II. ÚS 70/00, IV. ÚS 66/02, I. ÚS 56/03).

12. Ústavná ochrana základných práv a slobôd, ako aj ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z príslušnej medzinárodnej zmluvy je rozdelená medzi všeobecné súdy a ústavný súd v súlade s princípom subsidiarity vyplývajúcim z čl. 127 ods. 1 ústavy, podľa ktorého sú všeobecné súdy primárne zodpovedné za výklad a aplikáciu zákonov, ako aj za dodržiavanie základných práv a slobôd (čl. 144 ods. 1 a čl. 152 ods. 4 ústavy). Ústavný súd preto nie je zásadne oprávnený preskúmať a posudzovať právne názory všeobecného súdu, ktoré ho pri výklade a uplatňovaní zákonov viedli k rozhodnutiu vo veci samej, ani preskúmať, či v konaní pred všeobecnými súdmi bol alebo nebol náležite zistený skutkový stav a aké skutkové a právne závery zo skutkového stavu všeobecný súd vyvodil. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou, prípadne medzinárodnými zmluvami o ľudských právach a základných slobodách. Skutkové a právne závery všeobecného súdu tak môžu byť predmetom kontroly zo strany ústavného súdu len vtedy, ak by vyvedené závery boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neospravedlňiteľné a neudržateľné, a zároveň by mali za následok porušenie základného práva alebo slobody (I. ÚS 13/00, mutatis mutandis I. ÚS 4/00, I. ÚS 17/01, II. ÚS 67/04, III. ÚS 581/2015).

13. Ústavný súd teda zdôrazňuje, že pri posúdení namietaného uznesenia krajského súdu jeho úlohou nebolo preskúmať správnosť skutkových a právnych záverov, o ktoré

krajský súd oprel svoje rozhodnutie, úloha ústavného súdu sa v danom prípade obmedzila na posúdenie otázky, či sa krajský súd s právne relevantnou argumentáciou sťažovateľa (prezentovanou v podanom návrhu a v uplatnenej sťažnosti) vysporiadal adekvátne a preskúmateľne a či je tak odôvodnenie jeho rozhodnutia ústavnoprávne akceptovateľné.

14. Opierajúc sa o východiská prezentované v bodoch 12 a 13 odôvodnenia tohto uznesenia, ústavný súd posudzoval aj ústavnú sťažnosť sťažovateľa.

15. Ústavný súd sa v prvom rade oboznámil s právnou úpravou, ktorá bola vo veci sťažovateľa aplikovaná:

Podľa § 394 ods. 1 Trestného poriadku obnova konania, ktoré sa skončilo právoplatným rozsudkom alebo právoplatným trestným rozkazom, sa povolí, ak vyjdú najavo skutočnosti alebo dôkazy súdu skôr neznáme, ktoré by mohli same osebe alebo v spojení so skutočnosťami a dôkazmi už skôr známymi odôvodniť iné rozhodnutie o vine alebo vzhľadom na ktoré by pôvodne uložený trest bol v zrejmom nepomere k závažnosti činu alebo k pomerom páchatel'a, alebo uložený druh trestu by bol v zrejmom rozpore s účelom trestu, alebo vzhľadom na ktoré upustenie od potrestania alebo upustenie od uloženia súhrnného trestu by bolo v zrejmom nepomere k závažnosti činu alebo k pomerom páchatel'a, alebo by bolo v zrejmom rozpore s účelom trestu.

16. Ďalej sa ústavný súd oboznámil s obsahom odôvodnenia uznesenia krajského súdu v spojení s odôvodnením prvostupňového uznesenia okresného súdu (právny názor zakotvený v ustálenej judikatúre ústavného súdu totiž zahŕňa požiadavku komplexného posudzovania rozhodnutí všeobecných súdov, ktoré boli vydané v priebehu príslušného súdneho konania, pozri napr. sp. zn. IV. ÚS 350/09) a zistil, že okresný súd a krajský súd svoj konečný záver o zamietnutí návrhu sťažovateľa na obnovu konania opreli o nasledujúce skutočnosti a z nich plynúce skutkové a právne závery. Okresný súd v odôvodnení svojho rozhodnutia vo vzťahu k argumentácii, na ktorú sa sťažovateľ odvoláva aj v ústavnej sťažnosti, uviedol, že priznanie sťažovateľa po právoplatnom rozhodnutí je bezpredmetné a nemôže byť dodatočne vyhodnotené ako poľahčujúca okolnosť, že miera jeho zavinenia bola v prechádzajúcom trestnom konaní jednoznačne

preukázaná, pričom v prípade spáchania trestného činu viacerými páchatelmi zodpovedá každý z nich tak, ako keby trestný čin spáchal sám, a teda vina sťažovateľa by nebola nijako menšia, a teda ani trestná sadzba by nebola v takom prípade iná. Podľa vyjadrenia okresného súdu oznámená, ale zatiaľ nijako nepreukázaná prítomnosť ďalších osôb bez zistenia ich postavenia a konania a dokázania ich viny nie je dôkazom, ktorý by sám osebe alebo v spojení so skutočnosťami alebo dôkazmi už skôr známymi mohol odôvodniť iné rozhodnutie o vine a treste, než aké bolo uložené prijatým odsudzujúcim rozsudkom okresného súdu. Krajský súd sa vo svojom rozhodnutí stotožnil so závermi prvostupňového rozhodnutia a rovnako ako okresný súd konštatoval, že dôvody prezentované sťažovateľom v jeho návrhu na povolenie obnovy konania neobsahujú také návrhy na vykonanie dôkazov, ani iné konkrétne, jasne definované skutočnosti, ktoré by boli spôsobilé odôvodniť iné rozhodnutie o vine sťažovateľa, a ako také teda nespĺňajú predpoklady pre povolenie obnovy konania, tak ako sú definované v ustanovení § 394 ods. 1 Trestného poriadku. Krajský súd pre podporu tohto svojho stanoviska v konkrétnosti argumentoval, že na hlavnom pojednávaní boli ako svedkovia vypočuté dve osoby, ktoré sťažovateľ vo svojom návrhu na povolenie obnovy konania označil ako účastné na mieste spáchania činu, pričom obe tieto osoby zhodne uviedli, že sťažovateľ odišiel preč sám (teda bez nich) v spoločnosti nebohej obete. Krajský súd sa tak stotožnil s konštatovaním okresného súdu, že miera zavinenia sťažovateľa na skutku bola jednoznačne preukázaná bez prítomnosti iných osôb, a to bez akýchkoľvek pochybností.

17. Účel konania o povolenie obnovy konania, ktoré sa skončilo právoplatným odsudzujúcim rozhodnutím, sleduje odstránenie prípadného justičného omylu. Verejný záujem na správnom, a teda aj spravodlivom trestnoprávnom rozhodnutí stojí nad verejným záujmom na právnej istote stotožnenej s právoplatným a v zásade nenapadnuteľným pôvodným rozhodnutím. Konanie o povolenie obnovy konania v súlade s ústavne založenou aprobáciou prelamuje právnu silu pôvodného rozhodnutia, ako aj zákaz vedenia opakovaného konania pre ten istý skutok (pozri nález Ústavného súdu Českej republiky sp. zn. I. ÚS 2517/08 24. februára 2009, bod 36).

18. Pri posudzovaní odôvodnenosti návrhu na povolenie obnovy konania príslušný súd skúma, či sú navrhovateľom označené nové skutočnosti alebo dôkazy spôsobilé zabezpečiť mu v obnovenom konaní priaznivejšie rozhodnutie. Potenciál takto novo predkladaných skutočností alebo dôkazov nemožno hodnotiť izolovane, ale je potrebné ich hodnotiť vo vzťahu k skutočnostiam a dôkazom, na základe ktorých súd ustálil skutkové zistenia v pôvodnom konaní, pričom hodnotenie spôsobilosti týchto novo predkladaných skutočností alebo dôkazov sa má pohybovať v rovine pravdepodobnosti. Podmienkou pre povolenie obnovy konania nie je absolútna istota, že novo tvrdené skutočnosti alebo dôkazy nepochybne povedú k skutkovým zisteniam odlišným od pôvodného konania. Ako vyplýva zo samotného normatívneho textu zákona (§ 394 ods. 1 Trestného poriadku: „skutočnosti alebo dôkazy súdu skôr neznáme, ktoré by mohli“), pre povolenie obnovy konania postačuje určitý stupeň pravdepodobnosti či dôvodný predpoklad, že novo navrhnuté skutočnosti alebo dôkazy povedú k zmene pôvodného rozhodnutia (pozri napr. nález ústavného súdu sp. zn. III. ÚS 406/2014). Platí teda, že aj v konaní o povolení obnovy konania treba rešpektovať princíp *in dubio pro reo* a sudca rozhodujúci o povolení obnovy konania by mal k posúdeniu veci pristupovať nezaujato, to znamená byť v zásade otvorený tomu, že predložený dôkaz môže potenciálne doterajšie rozhodnutie o vine zvrátiť (pozri nález Ústavného súdu Českej republiky sp. zn. I. ÚS 2517/08 z 24. februára 2009, bod 46).

19. Konajúce súdy, ktoré návrh sťažovateľa na povolenie obnovy konania zamietli, v podstate dôvodili (okrem iného) tým, že návrh sťažovateľa, ktorý iba vo všeobecnosti uviedol, že na mieste činu sa mali nachádzať aj ďalšie dve špecifikované osoby, neobsahoval také návrhy na vykonanie dôkazov ani iné konkrétne a jasne definované skutočnosti, ktoré by boli spôsobilé odôvodniť iné rozhodnutie o vine sťažovateľa alebo o uloženom treste. Ústavný súd takéto vysvetlenie dôvodov v kontexte zmyslu a účelu aplikovanej právnej úpravy hodnotí ako dostatočne zrozumiteľné a zároveň logické. Ústavný súd sa totiž domnieva, že sťažovateľ, ktorý oprel svoj návrh iba o všeobecné tvrdenie, že sa na mieste činu nachádzali iné špecifikované osoby bez toho, aby poskytol bližšie konkrétne informácie o spôsobe a miere účasti označených osôb na skutku, sám znemožnil okresnému súdu posúdiť spôsobilosť (možnosť) označenej novej skutočnosti dosiahnuť pre sťažovateľa v novom obnovenom konaní iné, priaznivejšie rozhodnutie

o jeho vine alebo treste. Ústavný súd je tak toho názoru, že krajský súd v odôvodnení svojho rozhodnutia relevantnej otázky, formulovanej sťažovateľom v návrhu na povolenie obnovy konania a tiež v uplatnenom opravnom prostriedku – sťažnosti, poskytol náležitú a presvedčivú odpoveď.

20. Vychádzajúc z uvedeného, ústavný súd posúdil ústavnú sťažnosť sťažovateľa v časti namietaného porušenia označených práv uznesením krajského súdu zo 14. júla 2020 ako zjavne neopodstatnenú a ako takú ju podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde odmietol.

21. S ohľadom na všetky uvedené závery bolo o ústavnej sťažnosti sťažovateľa potrebné rozhodnúť tak, ako to je uvedené vo výroku tohto uznesenia.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 15. decembra 2020

Luboš Szigeti
predseda senátu